

Posudek bakalářské práce

Jméno studenta: Marta Polášková

Název práce: **Komentovaný překlad: Juan Carlos Solórzano Fonseca – La evolución socio-cultural de la Amazonía prehispánica y colonial: nuevas perspectivas en la investigación arqueológica y etnohistórica**

Vedoucí práce: PhDr. Vanda Obdržálková, PhD.

Oponent: PhDr. Anežka Charvátová

Části hodnocení	Počet bodů
A (1-5) ¹ Porozumění, významová správnost, přesnost a úplnost, koherence v překladu	2
B (1-5) ² Stylistická vhodnost: adekvátnost překladatelských řešení vůči originálu a funkci překladu, koheze, AČV	2
C (1-5) ² Technická stránka celé práce: Gramatika, pravopis Interpunkce, překlepy Převod dat a jmen Bibliografické citace, poznámky pod čarou	2
D (1-5) ¹ Překladatelská analýza (aplikace teoretických vědomostí v rozboru a v překladu textu – souvztažnost komentáře a překladu) Argumentace a struktura komentáře včetně míry a vhodnosti příkladů řešení	1
E (1-5) ² Teoretická podloženost komentáře (kontrastivní lingvistika, translatologie) Zvládnutí tematiky textu a její reflexe ve výchozím a cílovém kulturním prostředí	1
Body celkem	8

Marta Polášková si vybrala k překladu historicko-antropologické vědecké pojednání o kulturách žijících v pralesních oblastech Amazonie před příchodem Evropanů a jejich následném vývoji. Autorem článku je uznávaný kostarický historik, přesto v textu nacházíme některé nepřesnosti a nesrovnalosti (jak si všímá i Polášková v analýze – například téměř doslovné opakování odstavce na následující stránce, přebytečná čárka ve slově „caboclo,s“; k tomu bych dodala chybný časový údaj na str. 12 „5.00.000“ či výraz „ribereño“, který autor uvádí ve významu „míšenec“ stejně jako portugalské „caboclo“, ačkoli dohledatelný je pouze význam „obývající břehy vodních toků“; celá věta na str. 29 vyznívá česky ještě více matoucím dojmem: „...původní obyvatelé... tvořili základ nových rasově smíšených

společenství rolníků, kterým se portugalsky říkalo caboclo, a v oblastech španělské nadvlády ribereño“ – jako by se tak říkalo společenství, přitom v portugalštině to bylo obecné označení pro míšence). Text je napsán vědeckým jazykem s mnoha odbornými termíny (antropologickými, etnografickými, geografickými, historickými, přírodovědeckými) a v dlouhých souvětích, v nichž se však informace logicky řetězí. Při překladu Polášková volila až příliš často kondenzaci, kterou někde dochází k posunu významu či ke ztrátě informací, rozdělování dlouhých souvětí do kratších celků je občas na úkor logiky a přesnosti. Velkou potíží textu bylo dohledávání odborných termínů, s nímž si Polášková poradila velmi pěkně, ale na několika místech bych navrhla jiná řešení. Styl Polášková vcelku zvládla, kazí jej nadměrné opakování slovesa být (např. na str. 15 6x v krátkém odstavci), občasné prohřešky proti aktuálnímu větnému členění, nešťastné formulace („stavby se stavěly“ str. 16). Po technické stránce je práce kvalitní, jen na několika místech jsou chyby v interpunkci, překlep ve jménu Orellana (v textu chybně „Orrelana“ – zde by se dalo i diskutovat o skloňování přídomků, navrhla bych spíše neskloňovat – 2. p. Francisca de Orellana, nikoli Orellany). K analýze nemám zásadní připomínky, snad jen citáty z originálu by měly být přeloženy (alespoň v poznámce); také se mi zdá zbytečné odkazovat na Levého *Umění překladu*, kde se rozebírá výhradně literární překlad. Do české bibliografie k tématu bych přidala například nedávno vydanou obsáhlou publikaci Mnislav Zelený Atapana: *Atlas indiánů Jižní Ameriky*, Argo 2021.

Níže vypisuji hlavní připomínky, další poznamenávám do textu:

Posuny významu: Úvod, str. 10: „V době příchodu Španělů na americký kontinent v roce 1492 žil v Amazonii nespočet různě rozvinutých kultur a národů. Jednalo se o společenství se státním uspořádáním v hlavních centrech Mezoameriky a Centrálních And, a mocná náčelnictví v oblasti ležící v severní části jihoamerického kontinentu, do níž patří Střední Amerika, Kolumbie a Ekvádor, a v dalších regionech.“ (Orig.: *En 1492, a la llegada de los españoles al continente americano, este era un inmenso mosaico de culturas y pueblos con niveles de desarrollo muy desigual. Las sociedades de carácter estatal en las regiones nucleares de Mesoamérica y los Andes Centrales coexistían con cacicazgos poderosos o “señorios” en territorios como Centroamérica, Colombia, Ecuador –el Área Intermedia– y en otras regiones.*) V překladu se píše o Amazonii, přitom v originále je „americký kontinent“; pokračování v češtině odporuje logice, protože Mezoamerika, centrální Andy ani Střední Amerika k Amazonii nepatří. Správně (a přesněji) mělo být: „V době příchodu Španělů v roce 1492 byl americký kontinent obrovskou mozaikou různě rozvinutých kultur a národů. Existovala tu vedle sebe společenství se státním uspořádáním...“ Nešťastná je i formulace „severní část jihoamerického kontinentu, do níž patří Střední Amerika“ – ta přece není součástí jihoamerického kontinentu.

Nepřesnost, výpustky: str. 11 chybí *públicas*, „veřejné“: *construcciones públicas de gran envergadura*, česky jen „významné stavby; str. 16: „Byly nalezeny zbytky rozsáhlých staveb, jako jsou pahorky, stejně jako stavby sloužící k rozvádění a ukládání vody používané pro zemědělství. Stavěly se také obytné komplexy a stavby sloužící k dopravě a obraně.“ Orig.: *Se han encontrado vestigios de grandes construcciones como montículos y otras obras para la conducción y almacenamiento de las aguas usadas para el trabajo agrícola, hechas mediante la remoción de tierra. También se edificaron complejos habitacionales y obras de transporte y defensa.: obras lépe přeložit jako „díla“, vypuštěno „vytvořené přemístěním zeminy“.*

Přílišná kondenzace, neobratné vyjádření: str. 26 „Hlavním plantážím na pobřeží se vyhnulo pěstování kaka, nejdůležitějšího vývozního artiklu Amazonie před začátkem těžby kaučuku.“ (orig.: *En el caso del cacao, el más importante producto de exportación del Amazonas antes del inicio de la explotación del caucho, su producción se mantuvo al margen*

del núcleo de plantaciones cercanas a la costa). Návrh: „Pokud jde o kakao, do zahájení těžby kaučuku nejdůležitější vývozní artikl Amazonie, pěstovalo se mimo hlavní plantáže soustředěné u pobřeží.“

Významové omyly: str. 26: „Dobytěk se choval především na nejdlehlších pláních a savanách daleko od hlavní cesty do Amazonie. (*Su expansión se produjo principalmente en los más remotos llanos y sabanas alejados de la vía principal del Amazonas*): zde se nemluví o cestě do Amazonie, ale o řece Amazonce jakožto hlavní dopravní tepně.

Termíny: *cacicazgo, señorío, tribu, clan familiar*: místo výrazu „náčelnictví“ bych česky raději používala „náčelnické útvary“, ale v odborných pracích lze najít obojí, dávám jen k úvaze; mezi *cacicazgo* a *señorío* by se mělo rozlišovat; kromě výrazu „kmen“ či „klan“ lze pro menší společenství použít i „tlupa“.

Ranchería (str. 20) neodpovídá českému „ranč“ (podle Slovníku současné češtiny „americká farma s dobyt看em“), ale znamená „osada“, většinou malá, tvořená chýšemi; výraz „rancho“ se i v současné peruánské španělštině používá ve smyslu chudý příbytek;

Pueblo: ve španělštině může nabývat mnoha významů: lid, národ, vesnice, osada, městečko atd.; bylo by vhodné se k překladu vyjádřit v komentářích;

Selva: nelze překládat „džungle“ (str. 26) – to je výraz vyhrazený pro Afriku, v odborném textu je třeba používat termín „prales“ či „tropický deštný les“;

Aceite de manatí (str. 20) – česky používáme výraz tuk, nikoli olej (podobně rybí tuk).

Geografické termíny: Roraima (str. 25) – název buď stolové hory (tepuy) na území dnešní Venezuely, nebo brazilského státu: v textu chybně určeno jako hora, ačkoli zjevně odkazuje na brazilský stát.

Práci doporučuji k obhajobě, navrhuji hodnocení velmi dobře, případně podle průběhu obhajoby lze hodnotit i lépe.

5. 9. 2024

PhDr. Anežka Charvátová, oponentka